

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/160/2020
Identifikačné číslo spisu:	5117209393
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:5117209393.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. Y., bývajúcej v S. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Chlapík s.r.o., so sídlom v Žiline, Sládkovičova 13, proti žalovanému D. Y., bývajúcemu v S. XXX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., so sídlom Bratislave, Heydukova 12, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 17Pc/10/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. januára 2020 sp. zn. 9CoP/51/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. januára 2020 sp. zn. 9CoP/51/2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 1. apríla 2019 č. k. 17Pc/10/2017-259 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov (ďalej ako „BSM“) tak, že do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal hnuteľné veci spolu v zostatkovej hodnote 1.325 eur, do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal hnuteľné veci spolu v zostatkovej hodnote 3.105 eur. Do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. Špecifikované v rozhodnutí v celkovej hodnote 157.664,74 eur. Žalovaného zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie podielov z vyporiadavaného spoluvlastníctva sumu 77.990,20 eur v lehote 90 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Zároveň žalobkyňu a žalovaného ustanovil za preberateľov dlhu z kúpnej zmluvy z 25. júna 1998 vo výške 13.976,96 eur voči veriteľovi (M. Y.) v rovnakom pomere každého v polovici. O trovách konania rozhodol súd tak, že žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov nepriznal. V odôvodnení rozsudku súd konštatoval, že manželstvo účastníkov bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 30P/225/2015, ktorý nadobudol právoplatnosť 28. júna 2016 (manželstvo uzatvorené 1. októbra 1994). Pri vyporiadavaní BSM vychádzal súd z ustanovenia § 149 a § 150 Občianskeho zákonníka, pričom konštatoval, že návrh na vyporiadanie BSM bol podaný v zákonom stanovenej lehote. Špecifikované boli hnuteľné veci, nehnuteľnosti, resp. veci slúžiace z titulu podnikania len jednému z manželov. Pri vyporiadavaní hnuteľných vecí strany sporu ustálili rozsah vyporiadania, jednotlivé veci, ako aj ich zostatkovú hodnotu, pričom súd v súlade s ich návrhom rozhodol o rozdelení takto nadobudnutého majetku. Strany sporu ustálili aj predmet vyporiadania nehnuteľností v kat. úz. S., ako aj

ich zostatkovú hodnotu. Na základe zisteného skutkového stavu rozhodol súd o rozdelení vecí, práv a povinností, ako aj o spôsobe finančného vyrovnaní. O trovách konania rozhodol súd podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu trov nepriznal.

2. Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podali odvolanie žalobkyňa aj žalovaný. Krajský súd v Žiline (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 30. januára 2020 sp. zn. 9CoP/51/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žiadnemu účastníkovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v súlade s prednesmi účastníkov a predloženými dôkazmi súd prvej inštancie zistil masu BSM a veci a práva rozdelil, pokiaľ to bolo možné, v súlade s prednesmi účastníkov. U ostatných vecí pri vyporiadaní BSM bol viazaný zásadami vyplývajúcimi pre vyporiadanie BSM z Občianskeho zákonníka, konkrétne z príslušných ustanovení, resp. na základe zisteného skutkového stavu a jeho posúdenia, napríklad, ktorý z manželov sa pričínil väčšou mierou o nadobudnutie majetku BSM. Uviedol, že súd prvej inštancie pri vyporiadaní vychádzal z ustanovenia § 150 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že základnou zásadou je, že podiely oboch manželov sú rovnaké (princíp parity). Od tejto zásady sa súd neodklonil, prihliadal však na skutočnosti, ktoré vyplynuli z dokazovania, a to záujem maloletého dieťaťa, väčšie osobné pričinenie sa na zveľadení majetku žalovaným, ako aj účelnosť využitia vecí, resp. prechod k nehnuteľnostiam, ktoré sú vo výlučnom vlastníctve žalovaného. Súd prvej inštancie sa tak zaoberal všetkými námietkami, ktoré boli zo strany účastníkov uvedené v odvolaniach a tiež primeraným spôsobom zdôvodnil, ako dospel po zvážení jednotlivých námietok účastníkov k rozhodnutiu. Čo sa týka poukazovania na existenciu dvoch motorových vozidiel označených žalobkyňou, konštatoval, že nepreukázala, že by v čase zániku BSM tieto existovali. Tiež nebolo preukázané, že by v čase zániku BSM boli vo vlastníctve firmy žalovaného a slúžili by jeho podnikateľským účelom. Aj v odvolaní žalobkyňa uviedla, že takáto vec patriaca do BSM v takomto režime neexistuje, nepreukázala však ani, že vec patrí spoločnosti, prostredníctvom ktorej podniká žalovaný (bremeno tvrdenia a preukázania tvrdených skutočností). V súvislosti s existenciou pohľadávky vo vzťahu k matke žalobkyne už súd prvej inštancie uviedol, že pri vyporiadaní BSM nerozhoduje o tom, či je pohľadávka premlčaná (vyporiadava spoločný dlh bývalých manželov), a tak námietky, resp. dokazovanie o existencii dlhu, resp. jeho premlčania, môžu byť vznesené vo vzťahu k veriteľovi, ak by prípadne zaplatenie dlhu požadoval. Mal za to, že súd prvej inštancie preto správne rozhodol, že pokiaľ takýto dlh existuje (opak v konaní o vyporiadaní BSM preukázaný nebol), zaradil ho ako pasívum a v rovnakom pomere záväzky z neho rozdelil medzi strany sporu. Pokiaľ súd rozhodoval o nehnuteľných veciach a tieto prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného, už vyššie je opísané, z akých dôvodov tak rozhodol, že prihliadal na záujmy dieťaťa, osobné zveľadenie majetku žalovaným, resp. ďalšie práva, ktoré by v prípade iného rozhodnutia mohli byť u žalovaného ohrozené. Čo sa týka samotnej hodnoty vecí patriacich do BSM, tieto zo strany účastníkov namietané neboli, tak ani ako výpočet vyrovnávajúceho podielu. Súd prvej inštancie tiež správne rozhodol o trovách konania, nakoľko v prípade vyporiadania BSM nemožno žiadnu zo strán označiť ako úspešnú, aj keď súd v priebehu vyporiadania a v rozhodnutí akceptoval prípadné návrhy účastníkov a rozhodol v súlade s nimi. Tak, ako uviedol súd prvej inštancie, pri delení majetku každej zo strán bola pridelená polovica, či už v konkrétnom pridelení hnutelných alebo nehnuteľných vecí, resp. vyjadrená vo finančnej náhrade. Nakoľko účastníci vo svojich odvolaniach neuviedli žiadne skutočnosti, ktorými by sa už nezaoberal súd prvej inštancie, a ktoré by boli spôsobilé aj inak vyhodnotiť skutkový a právny stav, odvolací súd rozsudok v jednotlivých výrokoch ako vecne správny potvrdil.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na § 420 písm. f/ CSP a na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP namietala, že žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal vo veci vyjadrenie k odvolaniu žalobkyne, v ktorom sa vyjadruje k skutkovým a právnym základom rozhodnutia súdu prvej inštancie, a ktoré vyjadrenie žalobkyne nebolo doručené na vyjadrenie, resp. na vedomie. Súčasne namietala, že súdy nižších inštancií nevykonali dokazovanie, ktoré bolo nevyhnutné pre spravodlivé posúdenie veci a dôkazy, na ktoré vo svojich vyjadreniach poukazovala. Dovolateľka rovnako považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za prekvapivé a nepredvídateľné. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedla, že namieta nesprávne právne posúdenie správnosti prikázania nehnuteľností z majetku patriaceho do BSM do výlučného vlastníctva žalovaného. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v spojení

s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, ktoré má predpísané náležitosti (§ 428 CSP), podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

9. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c / náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

9.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú uvedené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

10. Teda ako je uvedené v bode 3. tohto rozhodnutia, dovolateľka v danom prípade vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP a z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP namieta, že žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal vo veci vyjadrenie k odvolaniu žalobkyne, v ktorom sa vyjadruje k skutkovým a právnym základom rozhodnutia súdu prvej inštancie, a ktoré vyjadrenie žalobkyni nebolo doručené na vyjadrenie, resp. na vedomie. Súčasne namietala, že sudy nižších inštancií nevykonali dokazovanie, ktoré bolo nevyhnutné pre spravodlivé posúdenie veci a dôkazy, na ktoré vo svojich vyjadreniach poukazovala. Dovolateľka rovnako považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za prekvapivé a nepredvídateľné. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP uviedla, že namieta nesprávne právne posúdenie správnosti prikázania nehnuteľností z majetku patriaceho do BSM do výlučného vlastníctva žalovaného.

11. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP týkajúcej sa toho, že žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal vo veci vyjadrenie k odvolaniu žalobkyne, v ktorom sa vyjadruje k skutkovým a právnym základom rozhodnutia súdu prvej inštancie, a ktoré vyjadrenie žalobkyni nebolo doručené na vyjadrenie, resp. na vedomie dovolací súd uvádza nasledovné:

12. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka namietala, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Podľa § 374 ods. 1 CSP súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia.

15. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

16. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že na č. l. 323 spisu sa nachádza vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobkyne. Následným šetrením súdneho spisu bolo zistené, že predmetné vyjadrenie žalovaného nebolo zaslané na vyjadrenie žalobkyni, tak ako to upravuje § 374 ods. 1 CSP, tzn., že v spise sa nenachádza údaj alebo potvrdenie o doručení (doručenka) o zaslaní vyjadrenia žalovaného k odvolaniu žalobkyne jej právnomu zástupcovi, resp. priamo žalobkyni. V danom prípade tak dovolateľke nebola daná možnosť oboznámiť sa s obsahom vyjadrenia k jej odvolaniu, čím jej bolo zabránené dozvedieť sa a oboznámiť sa s novými dôkazmi v tomto konaní. Nesprávnym postupom súdov v

odvolacom konaní došlo k porušeniu práva na spravodlivé konanie spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní. K tomuto zisteniu dovolací súd okrem iného poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

17. Pretože dovolací súd vyhovel námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP týkajúcej sa nedoručenia vyjadrenia žalovaného k odvolaniu žalobkyni, nezaoberal sa ďalej dôvodnosťou ďalších námietok vyplývajúcich z § 420 písm. f/ CSP a námietok vyplývajúcich z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

18. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. januára 2020 sp. zn. 9CoP/51/2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.